25.09.2015 г. / 11:48:54

Вяра

17.03 по еретическия, †04 март по православния календар - Свв. мъченици Павел и сестра му Юлиана. Свети преподобни Герасим Йордански. Свети преподобни Иаков Постник

Житие на преподобния наш отец Герасим, живял на Йордан († 451 г.)

Свети преподобни Герасим. Фрагмент от стара българска стенопис. Старо Нагоричино, област Македония

Великият постник преподобни Герасим бил родом от

Ликия. Още от младини възпитал себе си в страх Божий и като приел монашески чин, се отдалечил в пустинята във вътрешността на египетската страна Тиваида. Като прекарал там известно време в подвизи на благочестието, отново се върнал в своето отечество Ликия. След това дошъл в Палестина (в края на царуването на Теодосий Младши) и се поселил в Иорданската пустиня, където заблестял като светла звезда със своя добродетелен живот. Там, при река Иордан, той устроил обител. По време на пребиваването му в Палестина, при царуването на Маркиан и Пулхерия, в Халкидон бил свикан четвъртият Вселенски събор на светите отци против нечестивия Диоскор, патриарх Александрийски, и Евтихий, учещи, че Христос има само едно естество - Божественото, на който светите отци ги осъдили. След това се появили някои еретици, хулещи събора и утвърждаващи, че на него са отхвърлени догматите на истинната вяра и е възстановено учението на Несторий. Такъв бил монах Теодосий, заразен с нечестието на Евтихий. С идването си в Иерусалим той смутил цяла Палестина, прелъстявайки не само простите хора, но и много верни, както и царица Евдокия, вдовицата на цар Теодосий Младши, която по това време живеела в Иерусалим. С помощта на последната и на много прелъстени от него палестински монаси той изгонил от престола блажения Ювеналий, патриарх Иерусалимски, и го заел сам. Останалите верни на правоверието много търпели от лъжепатриарха Теодосий и се отдалечавали в най-дълбоката пустиня. Пръв се отдалечил преподобният Евтимий Велики, последвали го и други свети отци. По това време, по Божие допущение, бил прелъстен и Герасим, но скоро се разкаял, както пише Кирил Иерусалимски в житието на преподобния Евтимий. Тогава, казва той, в Иорданската пустиня имало един отшелник, неотдавна дошъл от Ликия, на име Герасим. Той изпълнил всички установления на монашеския живот и доблестно се борел с нечистия дух; но побеждавайки и

прогонвайки невидимите бесове, бил прелъстен от видимите - еретиците, и паднал в ереста на Евтихий. По това време славата на добродетелния живот на Евтимий се разпространявала навсякъде. Към него тръгнал и преподобният Герасим в пустинята Рува и се поселил там задълго. Наситил се на сладостта на поученията и вразумленията на светеца, той отхвърлил лъжеучението на еретиците, обърнал се към правата вяра и горчиво се каел за своето заблуждение. Така разказва Кирил.

Накрая светейшият Ювеналий отново заел патриаршеския престол: благочестивият цар Маркиан изпратил да хванат лъжепатриарха Теодосий, за да го дадат под съд за делата му. Но Теодосий, като узнал за това, избягал на Синайската планина и се скрил неизвестно къде. Така в Иерусалим и в цяла Палестина отново възтържествувала правата вяра и мнозина, прелъстени в ерес, отново се обърнали към благочестието. Също и царица Евдокия, познала своето заблуждение, се присъединила към Православната църква.

Обителта на преподобни Герасим се намирала на 35 стадии от светия град Иерусалим и на един стадий от река Иордан. Тук той приемал новопостъпилите, а на преминалите изпитанието давал отшелнически келии в пустинята. При него имало не по-малко от 70 пустинножители, за които преподобни Герасим установил следния устав. Пет дни от седмицата всеки прекарвал в мълчание в своята уединена келия с някаква работа, вкусвал по малко хляб, донесен от манастира, вода и корени. В тези пет дни не се позволявало да се яде нищо варено и даже не се допускало да се пали огън, за да не идва и мисъл за варене на храната. В събота и неделя всички идвали в манастира, събирали се в църквата на Божествена литургия и се причастявали с пречистите и животворящи Христови Тайни, след това на трапезата вкусвали варена храна и по малко вино за слава Божия и

показвали на настоятеля работата, свършена в продължение на петте дни. В неделя следобед всеки отново се отделял в своята уединена келия в пустинята, вземайки със себе си малко хляб, корени, съд с вода и финикови клони за плетене на кошници. Нестяжанието и нищетата им били такива, че никой от тях нямал нищо, освен една вехта дреха, рогозка за спане и малък съд за вода. Настоятелят даже им забранил на излизане от келиите да затварят вратата, за да може всеки да влезе и свободно да вземе каквото поиска от тези бедни вещи. И ето, те живеели по апостолското правило “едно сърце и една душа” и никой нищо не наричал свое, но всичко било общо. Разказват, че някои от пустинниците молели преподобни Герасим да им позволи през нощта да си запалят свещ за четене или да накладат огън, за да стоплят вода в случай на нужда. Но той им отговарял:

- Ако искате да имате огън в пустинята, тогава елате да живеете в манастира с новопостъпилите: докато аз съм жив, никога няма да допусна пустинножителите да имат огън!

Жителите на град Иерихон, като чули за такова строго подвижничество под ръководството на преподобния Герасим, приели за правило всяка събота и неделя да идват в обителта на преподобния и да донасят в изобилие храна, вино и всичко потребно за манастира.

Преподобни Герасим така строго спазвал постите, че през светата и велика Четиридесетница не хапвал нищо до самия Светъл ден, и подкрепял телесните и душевните си сили само с причастяването с Божествените Тайни. При този благочестив наставник се подвизавал и блаженият Кириак, както е написано за него в житието му:

“Като приел дружелюбно дошлия при него Кириак, и предузнавайки Божествената слава в него, сам преподобни Евтимий го облякъл в схима и го изпратил на Иордан при

свети Герасим. Свети Герасим, виждайки младостта на Кириак, му заповядал да живее в манастира и да носи послушания. Готов да изпълни всяко дело, Кириак цял ден прекарвал в манастирски трудове, а цяла нощ стоял на молитва, като понякога заспивал за малко. Той си наложил пост и само през два дни вкусвал хляб и вода. Виждайки въздържанието на Кириак, независимо от младостта му, преподобни Герасим се изумил и го обикнал. Свети Герасим имал обичай през Четиридесетницата да отива в най-отдалечената част на пустинята, наречена Рува, където някога живеел преподобни Евтимий; обичайки Кириак за неговото велико въздържание, той го вземал със себе си и там Кириак всяка неделя се причастявал със Светите Тайни от ръцете на свети Герасим, пребивавал в безмълвие до Неделя Връбница и се връщал в обителта, получил голяма душевна полза.

След известно време се преставил преподобният наш отец Евтимий и преподобни Герасим узнал за неговата смърт, намирайки се в келията си: “той видял, как Божиите ангели радостно възнасяли на небето душата на Евтимий. Взел със себе си Кириак и тръгнал към обителта на Евтимий, и го намерил починал. Като погребал неговото честно тяло, се върнал заедно с любимия си ученик в келията си.”

Свети Герасим изцелява лъва. Фрагмент от стара ромейска стенопис. Солун. Гърция

Даже безсловесният звяр служел на великия Божи угодник Герасим като разумен човек, както пишат в Лимонара блажените отци Евират и Софроний Софист: “Дойдохме в обителта на отец Герасим, намираща се близо до река Иордан, и монасите, които живееха там ни разказаха за отец Герасим. Веднъж той вървял из Иорданската пустиня и срещнал един лъв, който му показал крака си, подут и пълен с гной от забил се в него трън. Лъвът кротко гледал към стареца и не умеейки да изрази молбата си с думи, го умолявал за изцеление със смирения си вид. Старецът, като видял лъва в такава беда, седнал, взел крака на звяра и извадил тръна от него. Когато гнойта изтекла, той почистил добре раната и превързал крака с кърпа. Оттогава изцеленият лъв не се отделял от стареца, а ходел след него като ученик, така че свети Герасим се удивлявал на ума и кротостта на звяра. Старецът го хранел, давал му хляб или друга храна. Монасите имали магаре, с което донасяли вода за братята от светата река Иордан. Веднъж лъвът се отдалечил на значително разстояние от пасящото магаре и заспал на слънце. В това време минавал един човек от Арабия с камилите си и като видял, че магарето пасе само, го отвел със себе си. Като се събудил, лъвът започнал да търси магарето и като не го намерил, с унил и печален вид тръгнал към обителта на отец Герасим. Старецът помислил, че лъвът е изял магарето, и попитал:

- Къде е магарето?

Лъвът стоял мълчаливо, навел очи надолу, като човек. Тогава старецът казал:

- Ти си го изял! Но благословен е Господ, ти няма да си отидеш оттук, а ще вършиш за обителта всичко, което вършеше магарето.

По заповед на стареца оттогава натоварвали на лъва, както преди на магарето, бъчвичка, събираща четири мяха, и го изпращали на Иордан за вода за манастира.

Веднъж при стареца дошъл да се помоли един войник и като видял лъва да носи вода, се смилил над него. Той дал на монасите три златни монети, за да купят ново магаре и да освободят лъва от работа. За манастирската работа било купено магаре, а лъвът бил освободен от работа.

След известно време търговецът от Арабия, който отвел магарето, тръгнал към Иерусалим с камилите да продава пшеница; с тях било и магарето. Около Иордан керванът случайно се срещнал с лъва, и лъвът, като познал магарето, заревал и се втурнал към него. Търговецът и спътниците му побегнали в ужас, а лъвът, хванал юздата със зъби, както правел преди и повел магарето с три завързани една за друга камили, натоварени с пшеница. Изразявайки с рев радостта си, че е намерил загубилото се магаре, лъвът го довел при стареца. Преподобният старец тихо се усмихнал и казал на братята:

- Напразно обвинявахме лъва, мислейки, че той е изял нашето магаре.

На лъва било дадено името Иордан. След това той често идвал при стареца, приемал храна от него и не се отделял от обителта повече от пет години. Когато преподобният отец Герасим отишъл при Господа и бил погребан от братята, по Божие устроение лъвът тогава не бил в обителта, а дошъл след известно време и започнал да търси своя старец. Като видели лъва, отец Саватий и един от учениците на отец Герасим му казали:

- Иордан! Старецът ни остави сираци, отиде при Господа!

Те започнали да го хранят, но лъвът не приемал храна, а се оглеждал на всички страни, търсейки преподобния отец Герасим и скръбно ревял. Отец Саватий и другите старци го галели по гърба и повтаряли:

- Старецът отиде при Господа, остави ни!

Но с тези думи не можели да спрат воплите и скръбния рев на лъва, и колкото повече се опитвали да го утешат с думи, толкова по-печално ревял, изразявайки и с глас, и с лице, и с очи скръбта си, че не вижда стареца. Тогава отец Саватий казал:

- Ако не ни вярваш, върви с нас; ще ти покажем мястото, където почива старецът.

И ние тръгнахме с него към гробницата, където беше погребан преподобният Герасим. Гробницата се намираше около самата църква. Застанал над гробницата, отец Саватий казал на лъва:

- Ето тук е погребан нашият старец.

И преклонил колене, започнал да плаче. Като чул това и видял, че Саватий плаче, лъвът се удрял с глава в земята и страшно ревял. Като изревал силно, той умрял над гробницата на стареца. Лъвът нищо не можел да изрази с думи, но по воля Божия прославил стареца и по време на живота му, и след смъртта му, показвайки ни как зверовете са били послушни на Адам до грехопадението и изгонването от рая.

Това разказват Иоан и Софроний. От този разказ се вижда колко угоден на Бога е бил преподобни Герасим, работейки за Негова слава от младостта до старостта. Той отишъл при Господа във вечния живот, където със светиите слави Отца и Сина и Светия Дух во веки. Амин.

Кондак, глас 4:

Возгоревся рачением горним, жестость пустыни Иордановы, паче всех мира сладких предпочел еси. Отонудуже повинуся тебе зверь даже до смерти отче, послушне и жалостне на гробе твоем скончася, прославльшу тя тако Богу: к Немуже моляся, и о нас отче Герасиме поминай.

(Разпалил се с желание към горното, си предпочел жестокостта на Иорданската пустиня пред всички сладости на света; затова и звярът покорно ти се подчиняваше отче, даже и до смърт. И умря от жалост на твоя гроб. Така Бог те прослави; Нему молейки се, помени и нас, отче Герасиме.)

Страдание на светите мъченици Павел, неговата сестра Иулиания и другите с тях († ок. 273 г.)

Свети мъченик Павел. Фрагмент от стара ромейска стенопис

Римският император Аврелиан издал заповед християните от цялата империя да принасят жертва на боговете. Било заповядано съпротивляващите се на това нареждане да бъдат

лишавани от живот чрез жестоки мъчения. Сам царят, минавайки през Исаврия, останал във финикийския град Птолемаида, за да принуди всички християни там да принесат жертва на идолите. При обиколката на царя из града там били блаженият Павел със сестра си Иулиания. Павел, като видял излизащия цар, осенил лицето си с кръстното знамение и казал на Иулиания:

- Дерзай, сестро моя, и не се бой, защото велико бедствие идва върху християните.

Аврелиан, като видял, че Павел се прекръстил, заповядал да го хванат и да го държат в окови до сутринта. На сутринта, като наредил да поставят трона на видно място, той седнал в присъствието на целия народ и заповядал да доведат за мъчение блажения Павел. Когато го довели, царят казал:

- Дръзки човече, как се осмели по време на моето излизане из града да направиш на лицето си християнското знамение? Нима не си чул за нашия царски указ, издаден против християните?

Блаженият Павел отговорил на царя:

- Чух за твоя указ, но нас, християните, никой никога не може така да изплаши, че поради страх да решим да се отречем от истинния Бог и да престанем да изповядваме вярата в Христа, Сина Божий. Мъченията, причинявани ни от теб, са кратковременни, докато мъките, определени от нелицемерния Божи съд, ще бъдат вечни, както и прославянето, което Бог дава на християните, също е вечно. Кой от нас ще е толкова безумен, че да остави живия Бог и да се поклони на глухите и неми идоли? Сам нашият Спасител Иисус Христос в Евангелието казва: “който се отрече от Мене пред човеците, и Аз ще се отрека от него пред Моя Отец Небесен.

Аврелиан му рекъл:

- Виждам, че дълго търпя дръзките ти думи, приближи се и принеси жертва на боговете, за да не те предам на жестока смърт.

Блаженият Павел отново казал:

- Аз не зная друг Бог, освен нашия Господ Иисус Христос, на Когото от детство служа в чистота на сърцето.

Тогава цар Аврелиан се обърнал към войниците:

- Закачете го на едно дърво и жестоко го мъчете, докато не дойде неговият Христос и не го освободи от ръцете ви.

Войниците на часа изпълнили царската заповед: закачили Павел гол на едно дърво и го измъчвали. А светецът с висок глас се молел на Бога:

- Господи Иисусе Христе, Истинен Син на Истинния Бог Отец, Чието рождество не може да разбере никой, нито ангелите, нито архангелите, нито престолите, нито господствата, нито началата, нито властите, нито силите, нито херувимите, нито серафимите, а само Един Бог Отец - помогни на мен, смирения и отхвърлен Твой раб и ме избави от ръцете на Аврелиан.

По молитвите му Господ облекчил жестоките му мъчения така, че светецът не чувствал болка от причинените му рани. В това време светата Христова невеста Иулиания, като видяла, че брат е предаден на мъчения, дошла в съдилището и извикала към мъчителя:

- Мъчителю Аврелиане, за какво така жестоко мъчиш моя невинен брат?

Разгневен от думите , Аврелиан казал на слугите:

- Открийте главата на тази жена и я бийте по лицето, за да не говори така дръзко с нас, а нечестивия мъж мъчете още по-сурово, и ще видим ще го защити ли и ще му помогне ли Христос.

Блажената Иулиания, надсмивайки се над думите на царя, казала:

- Удивлявам се как ти, царю, безумстваш и не разбираш силата на Христа, Който облекчава мъченията на призоваващите Го с вяра.

Аврелиан се обърнал към стоящите около него и казал:

- Моята кротост, с която говоря с тази жена, я вбесява.

И като погледнал яростно на светицата, казал:

- Приближи се към боговете и им се поклони, иначе няма да избегнеш ръцете ми:

Но света Иулиания с твърдост отговорила:

- Аз не се боя от твоите мъки и не обръщам внимание на заплахите ти, защото на небето има Бог, Който може да ни избави от твоите нечестиви ръце. Предай ме на всякакви мъчения, и ще видиш помощта, оказвана ми в тях от моя Господ Иисус Христос.

Тогава Аврелиан започнал да ѝ говори с хитрост:

- Виждам твоята красота и заради нея искам да те пощадя; умолявам те да послушаш моите увещания и да принесеш жертва на боговете; аз ще те направя своя законна жена и ти през целия ни живот ще царуваш заедно с мен. А на твоя брат ще дам голяма награда за страданията му и ще го почета с висш сан.

В отговор на лукавите му думи света Иулиания, издигайки

очите си към небето и осенявайки лицето си с кръстното знамение, се засмяла.

- С твоя смях - казал Аврелиан - ти оскърбяваш моята велика снизходителност към теб.

Но светицата отговорила:

- Не, аз не те оскърбявам, а радостно се засмях затова, че сега съзерцавам с духовните си очи моя небесен Жених, седящ на Своя свят престол и желаещ спасението на всички хора. **Той ми каза доброволно да извърша подвига на страданията, а тебе, лукавия и пустословен човек, да презирам, тъй като ти, макар и да се наричаш цар, се покланяш на дърво и камък.**

Този отговор на мъчениците силно разгневил Аврелиан и той заповядал на войниците:

- Закачете тази жена на дърво и жестоко я мъчете, за да разбере, че се намира на царски съд.

Когато войниците започнали да измъчват светицата, брат ѝ, свети Павел, погледнал към нея и рекъл:

- Сестро моя, не се страхувай от мъченията, които ти налага мъчителят, и не се бой от заплахите му, защото, след като малко пострадаме тук, ще получим вечна награда от Христа, нашия Бог.

В това време Аврелиан наредил на войниците, измъчващи светицата:

- Мъчете я още по-сурово, убеждавайки я да остави гордостта и безумието.

Света Иулиания, измъчвана безмилостно, като чула думите на царя, отново се разсмяла и казала:

- Аврелиане, мъчителю! Ти мислиш, че ме измъчваш, но при помощта на моя Христос аз не чувствам мъките.

На това Аврелиан отговорил:

- Макар и да лъжеш, че не чувстваш мъченията, аз ще преодолея твоето упорство и ще продължа да те измъчвам.

Светицата отвърнала:

- Няма да ме остави моят Господ Иисус Христос и няма да допусне да бъда победена от теб, защото Той е мой помощник сега и винаги, и ще ми помага докрая, за да познаеш Неговата сила и моето християнско търпение. А на теб моят Бог ще заповяда да бъдеш мъчен във вечния, неугасим огън и ще изиска от теб тези човешки души, които си погубил със своите коварни съблазни.

Думите на светицата силно разгневили Аврелиан. Той заповядал да донесат котел със смола и под него да запалят буен огън. Когато смолата в котела закипяла така, че било невъзможно да се приближиш към него, мъчителят заповядал да хвърлят в котела светите мъченици Павел и Иулиания. Хвърлени тук, те, издигайки очи към небето, като с едни уста се молели:

- Господи Боже на нашите отци, Авраама, Исаака и Иакова, Който си слязъл във Вавилонската огнена пещ при Седрах, Мисах и Авденаго и не си допуснал да бъдат повредени от огъня, Ти, Владико, Иисусе Христе, непостижима Светлина, тайнство и прослава на Отца, денница на Всевишния Бог, въплътил Се заради нашите грехове и живял с хората, желаещ да спаси душите, които нашият враг дяволът дръзко е прелъстил, разпръснал и погубил в ада, подобно на което сега върши и неговият ученик Аврелиан, Ти, Господи, избави и нас от това жестоко мъчение.

Докато страдалците се молели, клокочещата смола се превърнала в хладна вода и всички стоящи наоколо се удивлявали на силата на Бога и Го прославяли. А Аврелиан, обезумял от гняв, не прославил Бога, но мислейки, че това е вълшебство, заповядал да извадят светците от котела, в който не била останала и миризма на смола, а имало хладна вода. Когато мъчениците били извадени, Аврелиан им казал:

- Вие мислите, че присъстващите тук и виделите всичко, което стана, са прелъстени от вас и ще повярват, че Бог си е спомнил за вас, а не, че вие със силата на вълшебството сте изстудили котела? Кълна се в моите богове, ще направя така, че вашето магьосничество няма да ви помогне, и вие, обгорени от огъня, изранени и изнемогнали от многото и дълговременни мъчения, против волята си ще принесете жертва на боговете.

На тези дръзки думи свети Павел отговорил:

- Ние никога няма да оставим живия Бог, сътворил небето и земята, освободил ни от тъмнината и избавил ни от твоите ръце; никога, мъчителю Аврелиане, няма да успееш да ни убедиш да се поклоним на вашите базгласни, бездушни и безчувствени идоли. Предай ни на каквито мъчения знаеш, и в тях ще познаеш силата на нашия Бог.

Тогава Аврелиан заповядал да донесат две железни легла, да вземат множество въглени от народните бани и да нажежат леглата с тях, след това да положат светите мъченици голи върху нажежените легла, и при това да ги поливат с разтопена свинска мас. По време на това мъчение Аврелиан казвал на мъчениците:

- Сега аз победих вашата вълшебна сила и вие ще разберете кой е Аврелиан - нека да дойде вашият Христос и ви помогне.

- Нашият Христос - отговорила света Иулиания на мъчителя - вече е тук с нас и ни помага, и не допуска огънят да ни вреди - ти не Го виждаш, защото не си достоен. Съветвам те да оставиш своето безумие и да се обърнеш към Христа. Ако пожелаеш да повярваш в Него, Той ще те приеме в покаяние, защото Той човеколюбиво и милостиво прощава човешките грехове; а ако не се обърнеш към Него, ще бъдеш предаден на вечния огън.

В това време двама войници, виждайки, че светците, обгаряни на леглата, остават незасегнати от огъня, с висок глас извикали:

- Няма друг Бог, освен Небесния Бог, Който помага на Павел и Иулиания!

Царят, рагневен на войниците за това, заповядал незабавно да бъдат посечени с меч и двамата. Той мислел, че те са подкупени и са взели от християните много злато, за да не мъчат жестоко светците. Когато повели войниците на смърт, свети Павел им дал такова наставление:

- Не се бойте - казал им той, вие никога няма да умрете, но заедно със светиите ще бъдете наследници на Небесното Царство.

Като чули тези думи, войниците се спрели и започнали да се молят:

- Владико Господи Иисусе Христе! Истинни Боже, Когото проповядват Павел и Иулиания! Бъди и с нас, защото ние умираме, без да сме извършили никакво злодейство.

След тези думи те били посечени с меч. Имената им били Кодрат и Акакий. След смъртта на тези войници били поставени други, които да обгарят светците, лежащи на нажежените легла. Те сипвали сол, за да се разгори по-силно

огънят; но светците не чувствали мъченията и продължавали да укоряват мъчителя. Посрамен от безсилието си против мъчениците, Аврелиан заповядал да ги хвърлят в тъмница, да сложат на шиите им дървени пранги, на нозете окови, а на ръцете да надянат железни обръчи. В тъмницата мъчителят наредил да нахвърлят по пода остри гвоздеи, като бодили в полето, и да положат мъчениците върху тях, за да нямат не само никакво облекчение в страданията, но още повече да страдат от гвоздеите, раздиращи телата им. При това мъчителят заповядал строго да следят никой от християните да не идва при тях и да не им дава храна или питие. В полунощ, когато светците лежали на острите гвоздеи и се молели, внезапно в тъмницата просияла светлина, явил се Ангел Господен и казал на мъчениците:

- Павел и Иулиания, раби на Господа Всевишни, станете и прославете Бога!

Като казал това, Ангелът се приближил и се докоснал до веригите и оковите на мъчениците, и те на часа се счупили и паднали от телата им, язвите им се изцелили и те станали отново здрави. И ето, те видели две маси, покрити с чиста кърпа, и приготвената пред тях трапеза, пълна с всякакви ястия. Ангелът казал на светците:

- Приемете храната, която ви е изпратил Иисус Христос.

Светите мъченици Павел и Иулиания седнали на трапезата и като взели в ръка хляба, издигнали очи към небето и благодарили на Бога; след това яли и пили изпратеното от Господа и се укрепили. Намиращите се в тъмницата затворници видели как възсияла светлина, как светците, освободени от оковите, седнали на приготвените им места на трапезата, яли и се веселили. Те с изумление се приближили към тях и се удостоили да бъдат участници в тази трапеза, приготвена от невидима ръка. Като прославили Бога, явяващ

такава милост към Своите раби, и повярвали в Него, те всички станали християни.

На третия ден император Аврелиан отново седнал в съдилището и като заповядал да доведат при него светите мъченици Павел и Иулиания, им казал:

- Надявам се, че мъките са ви подействали и вие, отказали се от вашето безумие, сега ще пристъпите към боговете и ще им принесете жертва.

Свети Павел му отговорил:

- Това безумие - да не се отричам от Христа, нека навеки остане у мен и у всички, обичащи Бога: “защото онова, що е безумно у Бога, е по-мъдро от човеците”; и “мъдростта на тоя свят е безумство пред Бога”. И аз наистина бих обезумял, ако отстъпя от Истинния Бог и се поклоня на вашите бесове.

Аврелиан отново се разярил и заповядал да закачат двамата мъченици на едно дърво голи и да стържат ребрата им с железни нокти. А те, предадени на мъчение, се молели на Бога:

- Господи Иисусе Христе, Сине на Живия Бог, Светлина на християните, и непоколебима вяра, яви се и ни помогни, и не ни оставяй, заради Твоето Свято Име.

По молитвите им Спасителят, невидимо присъстващ до тях, облекчил страданията им и светците не чувствали мъченията. Един от войниците, на име Стратоник, поставен от лявата страна на света Иулиания да стърже ребрата ѝ, пожалил красотата ѝ и се въздържал да я измъчва. Светицата, разбрала неговия помисъл, го побутнала с левия крак и му казала:

- Стратоник, изпълнявай заповедта на мъчителя и не ме щади, защото ми помага Сам моят Цар, Господ Иисус Христос,

вечният Бог, Той запазва душата ми и облекчава телесните ми мъчения.

Стратоник, като хвърлил оръдието, което държал, побягнал към мястото на царския съд и завикал:

- Аврелиане, нечестиви мъчителю! Защо така несправедливо предаваш на мъчения християните? Какво зло са сторили тези хора, почитащи Истинния Бог? За какво така тежко страдат? Нима само за това, че почитат Христа, Владиката на всичко?

Като чул тези думи, царят така страшно се разгневил, че в продължение на цял час не можел да говори. Накрая проговорил:

- И ти, Стратоник, си станал участник в същото това безумие! Какво те е прелъстило? Красотата на Иулиания ли, или си бил победен от женските думи?

Като издигнал очи към небето, Стратоник видял, че лицата на светите мъченици, висящи на дървото за мъчения, са светли като лицата на Божии ангели. Като се оградил с кръстното знамение, той на часа се затичал към устроения от нечестивия идолски жертвеник, съборил го и тъпчейки го с крака, извикал:

- И аз съм християнин! Мъчителю, прави с мен каквото искаш.

Аврелиан силно се разгневил и заповядал да отсекат главата му. Когато Стратоник бил заведен на мястото на наказанието, се помолил на Бога така:

- Господи Иисусе Христе, Когото проповядвайки, Павел и Иулиания остават непобедими, запазвани от Твоето Божество, и посрамват мъчителя, моля Те - приеми и моята душа в Твоето Небесно Царство, не отхвърляй мене, който толкова

кратко съм изповядвал Твоето свято Име пред мъчителя Аврелиан.

След тази молитва той бил посечен с меч, а християните взели тялото му и го скрили. А свети Павел и Иулиания били измъчвани целия ден, без никак да изнемогнат от мъченията. Аврелиан се обърнал към Иулиания и казал:

- Скверна и нечестива жено! Как си могла по време на мъченията да прелъстиш този войник? Ти си виновна за смъртта му.

Светицата отговорила:

- Аз не съм го прелъстила и не съм виновна за смъртта му; но Христос, Който ме е избрал за Своя невеста, го е призовал към Себе Си като достоен, защото, ако не беше достоен, никога не би могъл да получи мъченически венец. Ти сам ще се мъчиш в пламъка на геената, а него ще видиш в Царството Небесно. Тогава ти ще започнеш да се биеш в нечестивите гърди, виждайки, че твоят подчинен, човек незначителен и отхвърлен от теб, е поставен по-високо от теб, и е увенчан от Христа със славата на Небесното Царство. Тогава ти ще се изпълниш с голяма печал и ще завикаш, просейки милост за себе си, но никога няма да я получиш.

След това Аврелиан заповядал да прекратят мъченията на светците и отново да ги заключат в тъмница. Същия ден вечерта наредил да ги прехвърлят от тъмницата в народната баня. След това извикал чародеи, вълшебници и заклинатели на змии, заповядал им да донесат най-злите влечуги, каквито имали: ехидни, аспиди и змии и да ги пуснат в банята, където били заключени мъчениците. Чародеите, изпълнявайки царската заповед, събрали множество змии и ги пуснали в банята при светците. **Но влечугите пълзели в нозете на светите мъченици и не им вредели, а светците**

безстрашно възпявали и славословели Бога. Заключени в банята заедно със змиите, светците прекарали три дни и три нощи; на четвъртата нощ Аврелиан изпратил да узнаят изядени ли са от гадините Павел и Иулиания. Когато изпратените се приближили към вратите на банята, чули, че светците пеят псалми и славословят Бога. Желаейки по-добре да узнаят какво става вътре, изпратените се покачили на покрива на банята и започнали да гледат отгоре през прозорчето. Те видели ярка светлина и свети Павел, седящ заедно със своята сестра, света Иулиания. Около тях стоял Божий Ангел и не позволявал на гадините да се докосват до светците. Като видели това, изпратените отишли при цар Аврелиан и му известили всичко, което видели. На другата сутрин той отново седнал на съдилището и заповядал на чародеите и заклинателите да вземат гадините от банята, а мъчениците да доведат при него на съд. Чародеите, приближавайки се към вратите на банята, започнали посредством заклинания да викат при себе си змиите, но те не ги слушали. А когато били отворени вратите на банята, на часа се нахвърлили върху своите заклинатели и върху други хора, дошли с тях, ухапали ги смъртоносно и изчезнали. След като се разбягали, дошли изпратените от мъчителя, и като взели светите мъченици, ги довели при него на съд. Мъчителят ги погледнал и усмихвайки се, казал:

- Радвам се отново да беседвам с вас, защото се надявам да узная от вас нещо велико. Кълна се в боговете, че ако ми кажете истината, ще получите много и големи дарове от мен и ще бъдете знатни лица в моето царство. Кажете ми истина ли е това, което чух от гледащите към вас през прозорчето на банята; като че нашият владика Аполон е дошъл при вас и ви е помогнал, защитавайки ви от гадините, и вие сте видели лицето му със собствените си очи.

Свети Павел отговорил на царя:

- Ние не познаваме Аполон и никога не сме го виждали, защото служим на Истинния Бог, приготвил спасение за Своите раби. Твоята душа е безнадеждно загинала, защото ти не искаш да познаеш истината и да се покаеш. Ужасното беснуване от мъченията, които измисляш, те е довело до това да се осмеляваш да хулиш безплътния Божий служител, светия Ангел, когото нашият Господ Иисус Христос е изпратил при нас да загради устата на гадините, и дръзко го наричаш Аполон.

Думите на мъченика силно разгневили Аврелиан и той заповядал да бият свети Павел с оловни пръчки по лицето и при това да му казват:

- Как се осмеляваш да отговаряш така гордо и дръзко - знай, че стоиш пред царя.

След това мъчение Аврелиан заповядал да отведат свети Павел и да приближат към него света Иулиания.

Мъчителят казал:

- Господарке на моето сърце, Иулиания! Умолявам те - не следвай безумието на брат си; виждам, че ти си девица разсъдителна и с голям ум, затова послушай съвета ми и ще бъдеш царица с мен, защото аз ще те взема за жена и ще поставя твои златни статуи във всички градове на империята.

Но светицата отговорила на царя:

- С нищо няма да ме прелъстиш, нечестиви мъчителю, няма да уловиш със своята хитрост рабинята на Всевишния Бог и няма да я направиш виновна за вечна смърт. Дори и да искаш, не можеш да ме лишиш от Христовата слава и Небесното Царство.

Тогава Аврелиан заповядал да отведат светицата от съдийското място и отново да доведат при него свети Павел, на когото започнал да говори:

- Ето, Павле, твоята сестра Иулиания ни даде обещание да принесе жертва на боговете, поради което искам да я взема за своя жена и тя ще бъде господарка на цялото ми царство. Убеди се и ти и изпълни моята заповед да принесеш жертва на боговете: ти ще бъдеш мой приятел и за награда ще получиш висока длъжност.

Но на тези лукави думи свети Павел отговорил така:

- Наистина, ти лъжеш, че сестра ми е отстъпила от своя пречист и безсмъртен Жених - Христа, и е станала близка с тебе, скверния и тленния, и твоите бесове. Но не е удивително, че ти излъга, защото имаш за свой баща дявола, който е баща на лъжата; от него си се научил да лъжеш и вършиш това, което върши и той, и не можеш никого да прелъстиш по друг начин, освен чрез лъжа. Но напразно се трудиш, защото няма да ни прелъстиш с твоята лъжлива хитрост, дори и да ни обещаеш царство над целия свят.

Разгневен от отговора на мъченика, Аврелиан му казал:

- Докога ще говориш така дръзко с нас, несмислени човече? Кълна се в боговете, че ще ви измъчвам с всякакви мъки, и никой няма да успее да ви освободи от ръцете ми.

Като казал това, царят заповядал да накладат голям огън, да донесат четиринадесет железни пръчки и да ги нагорещят на огъня; след това наредил да държат ръцете и нозете на свети Павел, да проврат нажеженатa пръчка между ръцете и нозете, да го вкопаят в земята и двама войници последователно да го бият с нажежени пръчки. Заповедта била изпълнена. А Иулиания мъчителят заповядал да отведат в публичен дом и

да я предадат на осквернение. Като чули за тази заповед, мнозина побързали нататък, надпреварвайки се един друг да влязат при нея, възбудени като коне от нейната красота. Когато светицата била отведена в публичния дом, явил ѝ се Ангел Господен и казал:

- Не бой се, Иулиания, защото Господ Иисус Христос, на Когото ти служиш, ме изпрати да те пазя, за да се прослави Неговото свято име сред онези, които Му се боят.

И Ангелът започнал да поразява със слепота разпътните хора, които искали да се докоснат до светицата, отърсвайки ги като прах от нозете на Христовата невеста, така че те не могли да се приближат към нея, вървели пипнешком и се натъквали на стени. Виждайки това чудо, народът като с едни уста гръмогласно извикал:

- Велик е Богът на Павел и Иулиания, навсякъде спасяващ и запазващ боящите се от Него!

А ослепените развратници, преклонили колене, викали към светицата:

- Иулиания, рабиньо на Всевишния Бог, ние съгрешихме пред тебе, като искахме да те оскверним, но ти, като служителка на благия Бог, прости ни и се помоли за нас на твоя Христос да ни дарува да прогледнем.

Светицата се смилила над тях, взела малко вода и възнасяйки очи към небето, започнала да се моли на Бога:

- Иисусе Христе, Истинни Боже, Спасителю на всички люде, чуй Твоята рабиня и покажи знамения и чудеса, каквито Ти извършваш над хората, дарувай на тези хора да прогледнат, за да прославят Твоето свято име.

Като се помолила, светицата поръсила с вода всички

ослепени и те веднага прогледнали; изцелените паднали на земята, благодарили на Бога и като влезли в християнския храм, се покаяли за греховете си и се удостоили със свето Кръщение. В това време войниците, по заповед на царя, продължавали да мъчат свети Павел, като без пощада му нанасяли удари с нажежени пръчки, при което и слугите, и пръчките често се сменяли. В тези страдания светецът извикал към царя:

- Аврелиане, нечестиви мъчителю, какво зло съм ти направил, че ти така жестоко и безбожно ме мъчиш? Но наистина, моят Владика Иисус Христос облекчава страданията ми, а теб те чака вечният огън, приготвен за теб и за дявола, който те учи да действаш против нас.

Аврелиан, желаейки да опечали светеца, казал:

- Павле, къде е твоята сестра Иулиания? Ти мислиш, че тя е девица; а тя днес беше предадена на поругание в публичния дом.

На тази хула свети Павел отговорил:

- Вярвам, че моят Бог, облекчаващ страданията ми и избавящ ме от твоето лукаво зломислие, ще защити и моята сестра и ще я запази непорочна от всяка сквернота, и ще изпрати от небето Своя Ангел да я пази.

След не много време Павел отново казал:

- Ето, моята сестра се връща непорочна, съхранила девството си, и идва да види моите страдания и моите рани.

Светецът казал така, защото с прозорливите си очи видял всичко, което се случило с Иулиания. Мъчителят заповядал да върнат светицата. Когато тя отново била доведена в съдилището и Павел я видял, той се изпълнил с велика радост

и посрещнал сестра си със светла усмивка. Аврелиан попитал светицата:

- Иулиания, насладиха ли се развратниците на твоята красота?

Светицата отговорила:

- Моя радост, красота и украшение е Христос, Който изпрати Своя Ангел и ме запази, мене, Своята смирена рабиня: аз възложих своето упование на Него и прославям Неговото Пресвято Име, защото Той е Истинният Бог, Който върши чудеса, и няма друг Бог, освен Него Единия.

Като заповядал да прекратят мъчението над Павел, царят се разпоредил да изкопаят яма, дълбока три сажена, да я напълнят с дърва и да ги запалят. Когато дървата изгорели напълно, и в ямата останали много запалени въглени, мъчителят заповядал да хвърлят тук светите мъченици Павел и Иулиания. Но те сами тръгнали към огнената яма, осенили се с кръстното знамение и се хвърлили в нея. Намирайки се в огъня, те възпявали и прославяли Господа, защото Ангел Господен слязъл от небето, отслабил силата на огъня и разпръснал въглените, а мъчениците запазил цели и невредими. Светците стоели в ямата и възпявали:

- Благословен Бог, Царят на вековете, задето си спомни нашето смирение и Сам угаси огнения пламък, прощавайки греховете ни по Своята велика благост; Ти запази нас, недостойните, цели и незасегнати от яростта на мъчителя Аврелиан.

Целият народ слушал пението на светците, и много езичници, видели славата Божия, се умилили в сърцето си, отхвърлили идолите и повярвали в Христа. Царят заповядал да хвърлят камъни по намиращите се в ямата светци. Но

внезапно се появила мълния и се чул силен гръм, явил се огнен облак, от който слязъл огън на земята и се чул глас от небето:

- Аврелиане, ти ще отидеш в геената огнена, приготвена за тебе и твоя баща - дявола.

Аврелиан и целият народ изпаднали в страх и мъчителят наредил да извлекат светците от ямата и да ги затворят в тъмница. А те прославяли Бога за всички чудеса, които Бог извършил заради тях. След седем дни Аврелиан отново седнал в съдилището и заповядал на жреците да донесат всички идоли, които имали, златни и сребърни, украсени със скъпоценни камъни, и да постелят под нозете им неговата царска порфира. След това извикал светите мъченици Павел и Иулиания и с жестока ярост им казал:

- Сега пристъпете и се поклонете на боговете, защото няма да избегнете ръцете ми.

Свети Павел се надсмял над думите му и казал:

- Мъчителю, ние никога няма да оставим Бога, Който сътвори небето и земята, не се надявай някога да ни склониш към идолопоклонство.

Тогава Аврелиан казал на мъченика:

- Ти, който си достоен за жестока смърт, мислиш, че те са идоли; нима не разбираш намиращите се в тях сили?

Свети Павел отговорил:

- Зевс, когото ти наричаш бог, е бил вълшебник, изпълнен със страст и най-невъздържан блудник. Той, като видел красиви жени и девици, ги прелъстявал чрез вълшебство по различни начини: понякога се превръщал в бик, понякога в птица - в орел или лебед,

понякога в злато, и така прелъстил и осквернил много лица, той бива почитан от тях като бог. Но няма да изброявам подред всичките му блудни, безсрамни и беззаконни дела, защото виждам, че ти се гневиш, слушайки думите ми - аз ни най-малко не се боя от твоя гняв, но за да не съблазня слушащите, ще премълча за другото. А другият ваш бог - Аполон: той не е ли роден от прелюбодеяние от една жена, на име Латона, която го е родила между две дървета? Този Аполон е извършил много срамни деяния, подражавайки на своя баща Зевс. По подобен начин е вършил срамни деяния и знаменитият ваш бог Дионис, нима той не е роден от прелюбодеяние от Семела, дъщерята на Кадъм?

- Лъжеш, дръзки! - изкрещял Аврелиан. - Дионис е роден от Юнона, майката на боговете.

Свети Павел се засмял и казал:

- Може ли да бъде бог роденият от жена? Може ли някой да стане бог, ако преди не е бил? Има ли бог жена и може ли да ражда деца от жена?

Аврелиан, разгневен от такъв отговор, казал на светеца:

- Нечестиви и дръзки човече! Докога с лукави думи ще порицаваш и хулиш нашите богове? Нима вашият Христос, Когото вие наричате Небесен Бог, не е роден от жена?

Свети Павел отговорил на хулителя:

- Макар и да си недостоен да знаеш тайната на Божественото Откровение, но за да не се прелъстят от твоите думи стоящите около теб, необходимо е, макар и накратко, да разкажа за това, за което питаш. Бог в началото сътворил небесата и земята и всичко, което се намира на тях, моретата и всичко, което е в тях; създал е и човека, по Свой образ и

подобие, чист, без никакъв грях, праведен, благочестив, и го поселил в рая, пълен с всякакви блага, като му създал помощница от реброто му. Но вашият баща - дяволът, завиждайки на такова блаженство на хората, съблазнил Ева и чрез нея довел и Адам до престъпване на Божията заповед. Адам и Ева били изгонени от рая, родили синове и дъщери, от които целият свят се напълнил с хора - и целият човешки род подлежал на смърт чрез влезлия в света грях, така че всички наши праотци и праведници отивали в ада наравно с грешниците: “смъртта царува от Адама до Моисея и над несъгрешилите с престъпление, подобно на престъплението на Адама”, както казва Христовият Апостол Павел. Поради това Небесният Отец, Всемогъщият Бог, в милосърдието Си към човешкия род и желаейки да му помогне, изпратил Своя Син да приеме човешка плът, да спаси Адама и окованите заедно с него във веригите на ада. Този Син Божий е Словото на Отца, родено от Отца преди всички векове, Негова Мъдрост и Сила, и Десница, за въплъщението на Което благовестил Архангел Гавриил на Пресветата Дева, произлизаща от пророчески и царски род; в Нейната пречиста и осветена утроба невидимо Се вселил Сам Бог, тоест Словото на Отца, въплъщавайки се, когато Ангелът Ѝ казал: “Радвай се, благодатна! Господ е с тебе... и силата на Всевишния ще те осени; затова и Светото, което ще се роди от тебе, ще се нарече Син Божий”. И от непорочната Дева се родил Синът Божий, Словото на Отца, обличайки Се в плът, като в дреха, заради спасението на човеците. Никой не може да види Истинния Бог, защото Бог е като Огън, изтребващ всичко; не може човек, живеещ на земята, да види Божието Лице и да остане жив. Затова нашият Бог, въплъщавайки се, се родил, и като младенец се хранел с мляко, бидейки съвършен по Божество. Той бил дете, юноша, израснал в плът до съвършен Човек, поживял с хората тридесет и три години, обхождайки градове, страни и селища, вършейки благодеяния на всички и избавяйки нас, победените

и пленените от дявола. След това Той доброволно бил разпънат на кръст, за да дарува спасение на света, погиващ от дяволското лукавство, и умрял по плът, слязъл в ада заедно със Своята свята душа и съкрушил медните врата, сломил железните заворки и извел от тъмнината и дяволските мрежи душите на светиите и ги възвел в небесните селения. В третия ден Той възкръснал от мъртвите заедно със Своята плът, явил се на учениците, на Своите апостоли, и на много други истинно вярващи в Него, ял и пил с апостолите четиридесет дни, след това се възнесъл на небето и седнал отдясно на Бога Отца със Своята плът. Сега дяволът се съкрушава в мъки, защото Христос Бог го е низвергнал под нозете на християните, за да го тъпчат влизащите в Царството Небесно, на което ти си чужд, а ще бъдеш във вечния геенски огън, наследство на твоя баща, дявола.

Като изслушал това, Аврелиан изменил лицето си от ярост, заскърцал със зъби и изкрещял:

- Дръзки и скверни човече! Аз търпеливо изслушах твоите лукави слова, окърбяващи нас и хулещи боговете. За последен път ви казвам: ако не принесете жертва на боговете, ще ви предам на люта смърт.

Свети Павел и Иулиания гръмко възкликнали:

- Ние сме християни и се надяваме на Христа, на твоите богове няма да се поклоним, и на твоите бесове няма да послужим, от твоите мъчения не се боим, колкото и каквито и да било мъки да измислиш за нас. Защото ние вярваме в Бога и се надяваме, че ти ще бъдеш победен от нас, както и дяволът е победен от Христа, укрепяващ ни и разрушаващ твоите злобни кроежи.

Тогава Аврелиан заповядал да завържат Павел за едно дърво и да обгарят лицето му с огън, а на глашатая - да вика:

- Не говори дръзки думи на царя и не порицавай боговете.

Виждайки мъчението на брата си, Иулиания извикала:

- Нечестиви мъчителю! Какво зло е направил моят брат, за да го измъчваш така жестоко?

Аврелиан заповядал да завържат и Иулиания и да я мъчат, обгаряйки лицето ѝ с огън; и при това казал на Иулиания:

- Безчестна, смири се, както подобава на жена.

Светицата му отговорила:

- Аврелиане, ще те послушам за това, че **трябва да се смиря като жена**, но се страхувам от Христа, Живия Бог, Който е пред очите ми; аз не мога да Го оставя и няма да се поклоня на бесовете.

Аврелиан, виждайки, че е посрамен от светите мъченици, силно се разгневил и отново заповядал да обгарят телата им. Целият народ, виждайки страданието на светците, извикал:

- Царю Аврелиане, ти несправедливо ги съдиш и мъчиш за това, че не искат да принесат жертва на боговете; ти ще дадеш отговор за тях след смъртта.

Аврелиан, изплашен да не се надигне някакво вълнение сред народа, издал заповед светите мъченици да бъдат обезглавени, и телата им да бъдат хвърлени на псетата, зверовете и птиците. И повели светците на смърт. А те се радвали и веселили, и възпявали: “Но Ти ще ни спасиш от враговете ни, и посрамиш ония, които ни мразят.”.

Когато ги отвели извън града, на мястото на посичането, свети Павел помолил войника да отсече първо главата на света Иулиания, защото се боял тя да не се изплаши, виждайки отсичането на неговата глава. Света Иулиания, осенявайки се

с кръстното знамение и радвайки се, подложила шията си и била посечена с меч. Свети Павел, виждайки че сестра му е загинала с мъченическа смърт, въздигнал очи към небето и благодарил на Бога, а след това и сам, ограждайки се с кръстното знамение, подложил шията си и бил посечен с меч. Светите тела на мъчениците останали извън града непогребани, защото, по заповед на царя, недалече били поставени войници да пазят да не ги вземат християните. Към мястото на смъртта им притичвали псета, но не се докосвали до телата на мъчениците; приближавали се и вълци, но и те не се докосвали до телата, но даже ги пазели, и неотстъпно стоели около тях; долитали хищни птици, но не се спускали към честните тела, те летели над тях, пазейки ги и не давайки мухите да кацат на тях. Така продължило седем дни и нощи, след което войниците известили за това на Аврелиан. Той ги изслушал и казал:

- Колко силно е вълшебството на християните! Ние не можахме да ги победим даже и след смъртта.

И Аврелиан заповядал на войниците да си отидат от стражата, но не през деня, а през нощта, за да не станат за посмешище на християните.

С настъпването на деня християните, като видели, че няма стража, взели многострадалните тела на светите мъченици Павел и Иулиания и с чест ги погребали. На нашия Господ Иисус Христос, царстващ заедно с Отца и Светия Дух, слава и чест, сега и всякога и във вечни векове. Амин.

Житие на преподобния наш отец Иаков Постник (VI в.)

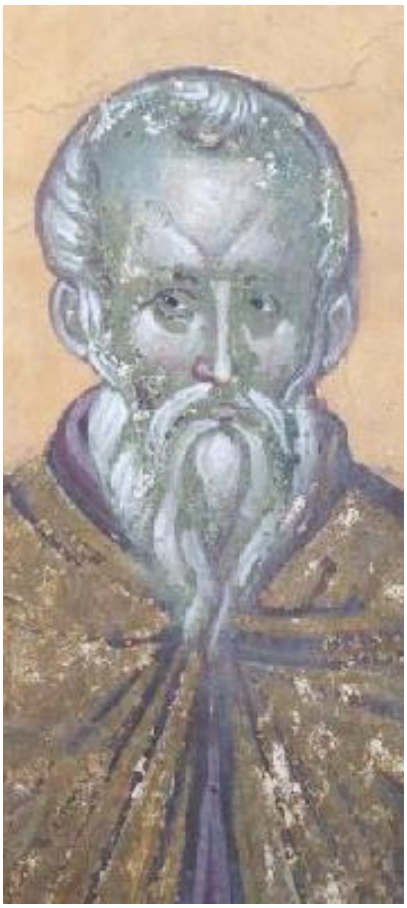

Свети преподобни Иаков Постник. Фрагмент от стара стенопис. Грачаница, Косово, Сърбия

Ввъв Финикийската страна, близо до град Порфирион, живеел един отшелник, на име Иаков, който, оставил суетата на този временен живот и приел монашески образ, пребивавал в една пещера в продължение на петнадесет години. Иаков твърде много преуспял в постническите подвизи и станал толкова велик в добродетелите и угоден на Бога, че се удостоил от Него с власт над бесовете, и с името на нашия Спасител Иисус Христос извършвал много изцеления. Всички се удивлявали на неговия добродетелен живот и към него се стичали не само вярващи, но и невярващи. Прозорливо узнавайки кой беседва с него, този боговдъхновен мъж ги поучавал от божествените писания и ги обръщал към истинната християнска вяра. Но изконният враг на човешкия

род, дяволът, особено силно враждуващ срещу усърдните служители на Христа, виждайки, че е посрамен от многото добродетели и съвършения живот на този свят мъж, въстанал против него със своите козни, искайки да изгони светия мъж от тези места. С тази цел той влязъл в един от невярващите самаряни, живеещи в град Порфирион, както някога в Иуда, и го научил да действа за изгонването на Иаков. Този самарянин събрал много съмишленици, роднини, приятели, познати, съседи и роби, и отишъл с тях в дома на техния нечестив жрец. Там те устроили съвет как да изгонят от пределите на тяхната страна Иаков, който обръща мнозина от тяхната вяра към Христа. След дълго съветване те измислили коварен начин: извикали една блудница, дали ѝ двадесет златни монети и обещали да ѝ дадат още толкова, ако отиде и склони към грях Иаков отшелника. Тогава те биха го обвинили и с безчестие биха го прогонили от тяхната страна като блудник. Наетата от тях жена тръгнала към Иаков и чукайки на вратата му, го молела да отвори и да я пусне вътре. Когато блаженият не ѝ отворил, тя започнала да чука още по-усърдно, досаждайки му с много молби. Накрая светецът отворил вратата и като видял стоящата жена, помислил, че това е привидение, и затова, оградил се с кръстното знамение, веднага старателно затворил вратата, и като се върнал в келията си, започнал с лице на изток усърдно да се моли на Бога да отстрани от него бесовското изкушение. Междувременно станало полунощ и жената не преставала да чука, накрая тя гръмко завикала към светеца.

- Помилуй ме, истинни рабе на живия Бог! Отвори ми вратата, за да не бъда изядена пред келията ти от зверовете.

Преподобни Иаков, като си помислил, че вече е полунощ и наоколо има много зверове, макар и неохотно, ѝ отворил вратата и казал:

- Откъде си дошла и какво търсиш тук?

Жената отговорила:

- Аз съм от манастира и съм изпратена от игуменията по работа в града, но ето, когато се връщах, ме настигна нощта, аз се загубих и дойдох тук. Моля те, човече Божий, смили се над мен и не допускай да бъда разкъсана от зверовете около твоята врата, но ми разреши тази нощ да остана при теб, докато дойде денят и си тръгна по пътя.

Преподобни Иаков се смилил над нея, пуснал я вътре и като ѝ предложил хляб и вода, се затворил във вътрешната келия, а нея оставил във външната. Тя, като вкусила малко хляб, задрямала. След това се преспорила на болна и започнала горчиво да плаче и стене и паднала пред вратата на вътрешната келия, молела преподобни Иаков да ѝ помогне. Светецът, като видял през прозореца, че тя се е разболяла, недоумявал какво да ѝ каже или да направи. А жената го молела:

- Умолявам те, отче - казвала тя, - смили се над моята немощ и ме огради с кръстното знамение, защото много ме боли сърцето.

Светецът послушал молбата ѝ, излязъл и седнал до нея, като запалил огън и донесъл осветен елей, какъвто имал при себе си. Държейки лявата си ръка на огъня, светецът натопил дясната си ръка в осветения елей и се докоснал до тялото на жената, ту осенявайки я с кръстното знамение, ту помазвайки и сгрявайки сърцето ѝ с ръката си, защото тя се оплаквала от силна болка в сърцето. Водена от нечисти пожелания, жената искала да възбуди похот и у светеца и да го склони към грях, и затова му казала:

- Умолявам те, отче, още ме помажи с елей и стопли с ръка

сърцето ми, за да се прекратят напълно моите страдания.

Блаженият Иаков, бидейки прост по сърце и незлобив, повярвал на думите на жената и изпълнил това, за което го молела. Но знаейки бесовското прелъстяване и боейки се да не би от излишно милосърдие и съчувствие към жената да въвлече душата си във вечна погибел, в продължение на два или три часа държал лявата си ръка на огъня, твърдо претърпявайки болката, дотогава, докато не се откъснали ставите на пръстите. Така блаженият се борел с дяволското изкушение, та от нетърпимата болка да не му идва на ум нито един нечист помисъл. Като видяла какво е направил светецът, жената изпаднала в ужас. Тя се умилила в сърцето си, паднала със сълзи в нозете му, биейки се в гърдите и възкликвайки:

- Горко ми, окаяната и заслепена! Горко ми, защото съм станала жилище на дявола!

Светецът, като видял, че тя плаче и чувайки думите,силно се удивил и казал:

- Стани, жено!

След като бързо я вдигнал от земята и отправил усърдна молитва към Бога, той попитал:

- Разкажи ми какво значи това? За какво си дошла при мен?

Жената, едва дошла на себе си, подробно разказала на светеца всичко, как нечестивите самаряни я научили да го съблазни, казвала, че сам дяволът е устроил това изкушение, за да улови в плътски грях праведния мъж, подражаващ със своя живот на безплътните. Като изслушал жената, преподобният въздъхнал и проливайки много сълзи, въздал благодарност на Бога; след това, като поучил и благословил жената, я изпратил при епископ Александър. Жената, като дошла в църквата, изповядала всичките си грехове пред

епископа. Светителят, след като добре я поучил и видял, че тя истински се е покаяла, просветил я със свето Кръщение и я изпратил в женски манастир. Така блудницата станала Христова невеста.

След това, като събрал всички християни и своя клир, епископът изгонил от града самаряните. После отишъл при блажения Иаков, и с отечески наставления още повече го укрепил в неговия блажен живот. А жената, която по-рано била грешница, със своя живот угодила на Бога и се удостоила да получи власт над бесовете.

След немного време дъщерята на един знатен и богат човек, измъчвана от нечист дух, започнала да призовава по име свети Иаков. Родителите ѝ я довели при светеца и го молели, като се смили над младата девица, да изгони нечистия дух от нея. Светецът, след като се помолил на Бога и възложил ръка върху нея, в същия миг с Божията сила изгонил беса и девицата оздравяла. Като видели чудото, родителите на девицата благодарили на Бога и искайки да изразят благодарността си към Божия човек, му донесли триста златни монети. Но праведният мъж не само не пожелал да вземе златото, но и не погледнал към него, и казал:

- **Не подобава нито да купуваме, нито да продаваме божествените дарове, както и казва Свещеното Писание: “Даром получихте, даром давайте”. Златото трябва да раздаваме на бедните, а аз, живеейки в пустинята, нямам нужда от него.”**

Като казал така, светецът отпратил обратно изпратените със златото. В същата страна имало един юноша, разслабен, по действие на дявола, и с двата крака; родителите му го донесли при свети Иаков и поискали той да се помоли за него на Бога. Преподобният постел и се молел три дни и изцелил разслабения; след това, като го благословил, му заповядал да

се върне в дома си на крака. И много други, обхванати от различни недъзи, идвали при този чудотворец и всички, по неговите молитви, се изцелявали и се връщали здрави. Божият угодник, виждайки, че всички го почитат, се побоял да не падне в тщеславие, и затова оставил пещерата и избягал, отдалечавайки се от човешката слава. Като се отдалечил на четиридесет поприща от града, при реката намерил голяма пещера в скалата и се поселил в нея. Там той преживял тридесет години, прекарвайки в молитви и сълзи всички дни и нощи. Дълго време се хранел с водорасли, растящи при реката, а след това си направил малка градинка, където работел част от деня и се хранел с посетите и отгледани плодове. Подвижническият живот на свети Иаков така го прославил, че при него идвали за душевна полза монаси и духовници от двадесет или тридесет манастира. И не само духовни, но и множество светски хора започнали да идват при него, получавали наставление в добродетелния живот и удостоили се с неговото благословение и молитви, се връщали с голяма полза за душата си.

Но този велик мъж, удостоил се с Божията благодат, паднал в тежко прегрешение. Това вероятно станало, защото той започнал много да мисли за своята святост и богоугоден живот и да се смята за велик подвижник. Началото на неговото падение било такова. Исконният враг на човешкия род, дяволът, който завижда на прекарващите живота богоугодно и непрестанно копае за тях ров на погибелта, влязъл в едно момиче, дъщеря на един богаташ, и започнал да я мъчи, призовавайки чрез устата ѝ името на Иаков и казвайки:

- Няма да изляза от нея, ако не ме отведете при Иаков пустинника.

Родителите на момичето я взели и дълго ходили с нея по манастири и пустини, търсейки светия отец Иаков. Накрая,

като го намерили, паднали в нозете му и започнали да го умоляват:

- Помилвай дъщеря ни, защото зле страда от нечистия дух; вече двадесети ден, откакто не приема нито храна, нито питие, но издавайки вопли, се измъчва и призовава твоето име.

Светецът, застанал на молитва, толкова усърдно се помолил за нея, че даже самото място, но което стоял, се потресло. След като свършил молитвата, светецът духнал в лицето на момичето и казал на нечистия дух:

- В името на нашия Господ Иисус Христос, ти заповядвам: излез от това момиче.

И в същия миг дяволът, като обгорен с огън, излязъл от девицата. Тя паднала на земята и дълго време останала безгласна. Но свети Иаков отново се помолил на Бога, взел я за ръка и като я вдигнал от земята, дал я на родителите ѝ. Те, виждайки такова чудо, прославили Бога. Но опасявайки се нечистият дух да не се върне отново в нея, умолявали светеца да позволи на дъщеря им да остане при него три дни, докато оздравее напълно. И момичето останало при стареца, а родителите ѝ си отишли у дома.

Когато момичето останало при свети Иаков, дяволът, виждайки, че светецът се намира на пустинно уединено място насаме с момичето, и намирайки, че е дошло удобно време за неговите козни, надигнал срещу подвижника буря от нечисти плътски помисли и скверни пожелания и така разпалил неговата похот, че светият мъж - същият този, който преди не могъл да бъде прелъстен от изпратената от самаряните блудница и който, за да запази целомъдрието, изгорил на огън ръката си, този, който вършел много чудеса и изгонвал бесове, бил така силно разпален от блудната похот, че забравил страха Божий и дългогодишните си постнически подвизи,

изпратената му от Бога благодат и сила на изцеление, бидейки вече в напреднала възраст, бил победен от дявола и паднал. Той изнасилил девицата, погубил нейното и своето девство и осквернил тялото и душата си, погубил всичките си постнически трудове. Не му било достатъчно да извърши един тежък грях и той прибавил към него и друг, още по-тежък. **Както подхлъзналият се от планината лети надолу, падайки от камък на камък и разбивайки се,** така се случило и със свети Иаков: като извършил един голям грях, той паднал и в друг, още по-тежък и страшен, прибавяйки беззаконие към беззаконието. Врагът възбудил у него страх и той започнал да мисли: девицата сега ще каже на родителите си, че съм я изнасилил и за мен това ще бъде срам и поругание, и ще ме сполети голяма беда заради нея. Поддавайки се на бесовското внушение, той убил невинното момиче, мислейки да скрие своя грях от хората и да избегне позора. Но и дотук не спрял, а още повече се предал на греха: тялото на девицата, което той осквернил и безмилостно убил със собствената си ръка, не погребал в земята, както се полага, а го хвърлил в реката. **Такъв е плодът на горделивото самомнение, защото, ако този монах не беше смятал себе си за свят и велик в добродетелта, не би паднал в такива най-тежки грехове** и врагът не би се поругал над старостта на този, който някога в младостта си победил неговите лукавства.

След това дяволът повлякъл Иаков като вързан пленник в най-дълбокия ров на погибелта, в Каиновото и Иудино отчаяние. Седейки в келията, старецът не знаел какво му остава да направи. Жестоко изобличаван от съвестта си, въздишайки и предавайки се на отчаяние, вече **не смеел нито да отвори уста за молитва, нито да обърне ума си към Бога**. Той замислил да избяга в друга, далечна страна и оставил монашеството, да се засели в света и на старини да

служи на света и дявола. Излязъл от пещерата, той тръгнал на път, гонен и вълнуван от отчаянието, като от силна морска буря.

Но превеликата, безмерна и човеколюбива Христова благост, която не могат да преодолеят греховете на целия свят, искаща всички човеци да се спасят и нито един да не погине, не допуснала бесовете докрай да се зарадват на неговата погибел, но по своите неизказани съдби му устроила ставане от падението и обновление. Защото, когато се отправил на път, по пътя видял манастир, влязъл в него и приветствал игумена и братята. Те му предложили да вкуси хляб, но той не искал и да чуе за това, и само често и тежко въздишал. Когато братята го умолявали да се подкрепи с храна, той им казал:

- Горко ми, окаяния! Как ще се осмеля да вдигна очите си към небето? Как ще дръзна да призова името на Христа, Когото съм оскърбил? И как ще се докосна до Неговите дарове, бидейки блудник и убиец?

След това той изповядал поред пред всички всичко, което се случило с него. Като чули неговата изповед, игуменът и братята се смутили и съчувствайки му, **започнали да го утешават да не се предава на отчаяние, но след като се покае, да приеме епитимия за греховете си**. Те дълго молели Иаков да остане при тях, но той не ги послушал и отишъл в света. Дълго странствал из пустинята. Накрая, по Божия воля, го срещнал един боговдъхновен мъж и помолил стареца да се отбие от пътя си и да дойде при него в келията му. Като убедил Иаков, той го довел при себе си, умил нозете му и му предложил храна, каквато имал, молейки го да вкуси от нея. Но Иаков, изобличаван и измъчван от съвестта си, често въздишал от дълбочината на сърцето си и се биел в гърдите, и даже не искал да се докосне до храната. Тогава този

мъж паднал в нозете на Иаков, утешавал го и с клетва казал, че няма да стане от земята, докато старецът не се съгласи да вкуси от предложената храна. Когато Иаков се съгласил, монахът станал от земята и те двамата вкусили от трапезата, каквато била възможна в пустинята. След като се нахранили, двамата станали, благодарили на Бога и отново седнали. Тогава пустинножителят казал на Иаков:

- Отче, дай ми наставление за душевна полза, поучи ме като твой син в Христа и укрепи сърцето ми, защото често и силно ме смущават различни помисли.

Иаков силно заридал и плачейки с безутешни сълзи и биейки се в гърдите, казал:

- Остави ме, брате, да плача за своите тежки грехове, с които съм прогневил Бога; защото аз като слабо момче, прелъстено от дявола, паднах в погибел в тази моя суетна и безчестна старост и сега съм напълно погинал. В старостта си бях победен от тези страсти, които победих в дните на младостта си: паднах в нечисто блудодеяние и дръзнах да извърша още по-тежки грехове.

Като изслушал Иаков, пустинникът се изпълнил със силна скръб и започнал да моли стареца да му разкаже подробно цялото дяволско изкушение. Той го молел да направи това по две причини: първо, старецът, изповядвайки греховете си, да започне да се кае за тях, и второ, той самият, след като изслуша историята за падението на стареца, да се научи да внимава, за да не падне в същото изкушение. Тогава Иаков започнал своя разказ.

- Аз - казал той - служех на Господа в постничество и в пустинножителство повече от петдесет години, неотстъпно противейки се на страстите, знамения за което имам даже върху тялото си, защото изгорих на огън ръката си заради

целомъдрието. И аз, недостойният, се сподобих да получа велика благодат от благия Бог, защото чрез мен, грешния, Бог извърши много чудеса. Накрая сатаната влезе в една девица, чиито родители, като чули за Христовата благодат, която е в мене, я доведоха при мен, за да се помоля за нея. С Божия помощ аз изгоних беса от нея. Те ме помолиха дъщеря им да остане при мен още три дни, докато оздравее напълно, и като я оставиха при мен, си тръгнаха. А аз, разпален от плътски пожелания, които помрачиха ума ми, в това време, като забравих за Бога, не се побоях от геената и не пощадих дългогодишните си трудове, изнасилих девицата и погубих девството ѝ. И не ми стигна да извърша един грях, но, по внушение на беса, дръзнах да извърша и друг, още по-тежък от първия, защото убих девицата и хвърлих тялото ѝ в реката. Отчаял се за своето спасение, аз избягах от това място и сега отивам в света, защото как мога да вдигна очи към небесната висота? Ако дръзна да призова Христовото име, от небето ще слезе огън и ще ме изтреби.

Когато Иаков, проливайки обилни сълзи и ридаейки горчиво, свършил своята изповед, пустинникът се умилил в сърцето си и паднал на шията на стареца, го целувал и казвал:

- Умолявам те, отче, не изнемогвай душевно, не се отчайвай за своето спасение, но с вяра, че Бог приема покаянието, изповядай пред Него съгрешенията си, защото Господ е многомилостив и Неговото милосърдие към нас е неизказано. Ако Бог не приемаше покаянието, как тогава Давид, вече удостоил се с дара на пророчеството и паднал в греха на прелюбодеянието и убийството, е могъл да получи прошка на такива грехове? Как свети Петър, първовърховният апостол, на когото Господ връчил ключовете на Небесното Царство, трикратно отрекъл се от Господа по време на Неговото доброволно страдание, с горчиви сълзи на разкаяние е могъл не само да получи прошка на греховете си, но и да се удостои с

великата чест да бъде пастир на словесните Христови овци? **Да се покаем, докато все още имаме време за това.**

Укрепявайки душата на Иаков с тези думи, пустинникът го молел да остане да живее заедно с него. Но Иаков не се съгласявал. Тогава пустинникът паднал в нозете на стареца и целувайки ги, още по-усърдно го молел да не си отива от него, защото се опасявал старецът да не погуби душата си напълно, падайки в отчаяние. Не можейки да склони Иаков, пустинникът силно скърбял и плачел. Накрая, след като отправил усърдна молитва към Бога за него, го отпуснал, давайки му потребната за път храна и го изпратил на петнадесет стадии, убеждавайки го през цялото време да се покае. След това, като прегърнал Иаков и със сълзи го целунал, пустинникът се върнал в келията си.

Иаков, като извървял значително разстояние по пътя към града, се отбил настрани и видял старинна погребална пещера, където имало множество кости, превърнали се в прах от времето. Иаков влязъл, събрал всички кости, сложил ги в един ъгъл и се поселил в пещерата. Преклонил колене, Иаков с дълбок плач и ридание, биейки се в гърдите, започнал пламенно да се моли на Бога, възкликвайки:

- **Как смея да се обърна към Тебе, Боже мой? Какво начало да поставя на моето спасение? Как да дръзна да произнеса молитва с моя нечист език и осквернени уста? За кой грях най-напред да поискам прошка? За блудството или за убийството? Преблаги Владико, прости моите тежки грехове; бъди милостив към мен, недостойния, премилосърдни Господи, и не ме погубвай с моите нечестиви дела, защото големи са моите беззакония: аз паднах в блудство, станах убиец, проливайки невинна кръв, предавайки тялото на водата, на зверовете и птиците, за да бъде изядено; сега,**

Господи, аз изповядвам всичките си грехове на Тебе, Който всичко знаеш, молейки за прошка. Не ме презирай, Владико, но по Твоето неизказано човеколюбие помилвай мене, нечестивия и скверния, яви ми превеликата Твоя благост и очисти всичките ми беззакония, за да не ме погуби врагът, мен, вече потопения в бездната на греха, и змеят на преизподнята да не ме погълне.

В такова изповядване на своите грехове и покаяние блаженият Иаков прекарал цели десет години, живеейки през цялото време в тази погребална пещера. И той станал жив мъртвец, живеейки сред мъртвите, и никога не се появявал сред живите. Ако се случело някой да дойде на това място, Иаков с никого не влизал в разговор, ако някой го питал за нещо, не отговарял нито дума, отваряйки устата си само за молитва към Бога и покаяние за греховете си. За храна му служели тревите, които растели в тези пустинни места, но и от тях вкусвал рядко и по малко, колкото да не умре от глад. Така Иаков прекарал цели десет години в непрестанни сълзи, въздишки и молитви, денем и нощем викайки с плач към Бога, изповядвайки греховете си, и безпощадно биейки се в гърдите.

Всещедрият и многомилостив Господ, не желаещ гибелта на грешника и очакващ обръщането му, не презрял толкова дългото покаяние на блажения Иаков; чул воплите му и изповядването на греховете му, простил съгрешенията му и отново му дарил благодатта на чудотворството. В тази страна се случило бездъждие и страшна суша. Всички си наложили пост и се молели, просейки от Бога да изпрати дъжд на земята. И епископът на този град, добродетелен и свят, получил откровение, в което му било казано:

- Ако светият старец, живеещ в гробищната пещера, се помоли за вас на Бога, то всички ваши бедствия ще се

прекратят и ще се излее плодоносен дъжд.

На другия ден епископът събрал клира и целия народ и им открил полученото откровение. С кръстен ход и молебно пение всички тръгнали към тази пещера. Като стигнали до нея, епископът и целият народ започнали да чукат по затворената врата и да молят Божия угодник да се смили над тяхната страна и да се помоли на Бога да отвърне от тях Своя праведен гняв и заплаха и да прекрати сушата, като изпрати дъжд на земята. Но блаженият нищо не им отговарял от пещерата, не смеейки да вдигне очите си към небето; той само се биел в гърдите и мислено казвал:

- Бъди милостив, Христе, към многото и тежки мои съгрешения.

Епископът дълго време чукал и молел Иаков; но като не получил никакъв отговор от него, върнал се с всички, които били дошли с него, скърбейки и плачейки. Всички влезли в църквата, отново извършили молебно пение, проливайки сълзи. Междувременно бурята ставала все по-свирепа, а заедно с нея и силната суша и глад; затова хората още по-усърдно започнали да се молят на Бога, усилили своя пост и молитва. Тогава епископът отново имал откровение, по времето на което ясно чул глас, който му казвал:

- Отиди при Моя раб Иаков, за когото ти възвестих преди, и ако той Ми се помоли за вас, вие веднага ще се избавите от сполетелите страната ви бедствия.

След това откровение епископът с целия клир и народ отново тръгнал към пещерата и усърдно умолявал Божия раб, даже досаждайки му, да отправи молитва за тях; след това насилствено отворил вратата и извел светеца навън. **Блаженият Иаков, макар и да не желаел, вдигнал очите си към небето и с вдигнати нагоре ръце дълго се молел**

за тези хора. И молитвата още била на устата му, когато изведнъж на земята се излял обилен дъжд, а бурята се прекратила. Защото Господ изпълнил молението на боящия се от Него и чул молитвата му, явявайки на дело това, за което е казано в пророчеството: “Тогава ти ще позовеш - и Господ ще чуе, ще извикаш - и Той ще каже: ето Ме!”. Епископът и целият народ, удивени и едновременно с това зарадвани от това преславно чудо, с веселие и тържествуване пеели благодарствена песен на Бога и отдали голяма почит на Неговия свят угодник Иаков. А този ден, в който, по молитвите на свети Иаков били избавени от бедствията и получили Господнята милост, установили да празнуват всяка година.

След това преподобни Иаков получил откровение, че Бог е приел покаянието му и е простил греховете му. И затова той отново започнал, по Христовата благодат, да върши много чудеса, и така болните от цялата страна, обхванати от някакъв недъг, веднага получавали изцеление, а бесовете били прогонвани по думите на светеца. След немного време Иаков извършил още по-големи чудеса от тези, които вършел, преди да съгреши.

Същата година, когато измолил от Бога дъжд, на Иаков била възвестена и неговата смърт. Светецът повикал епископа и го помолил тялото му след смъртта да бъде погребано в същата тази пещера, където е живял. Няколко дни след това блаженият Иаков починал в Господа и неговата свята душа се въдворила в благата на Господа заедно със светиите, угодили на Бога с покаяние. Иаков преживял седемдесет и пет години от раждането си. За смъртта на светеца веднага научили из цялата страна и на погребението му отвсякъде се стекло голямо множество народ със свещи, кадилници, и аромати; дошъл и епископът с целия клир, и при пеенето на подобаващи песнопения помазали святото тяло на Иаков и с чест го погребали в тази пещера, както и завещал самият свети Иаков

на епископа пред смъртта си. След немного време епископът построил църква на името на свети Иаков недалече от пещерата, където живеел, взел честните му мощи от пещерата, пренесъл ги в църквата и установил всяка година да се празнува паметта на честния Божий угодник, преподобния наш отец Иаков, за слава на Христа Бога, прославян с Отца и Светия Дух во веки. Амин.

buditeli.info © 2017